

“`html

# Lektionsplanering

**Årskurs:** Gymnasiet

**Ämne:** Historia 2b

**Tema:** Upplýsningens vetenskapliga revolution

## Koppling till styrdokument

### Centralt innehåll

Tematiska fördjupningar kring historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen ur ett kulturhistoriskt perspektiv, till exempel idéströmningar, mentaliteter och världsbilder, konstarnas utveckling samt de skiftande kulturella formerna för kommunikation genom tiderna.

### Betygskriterium (E)

Eleven kan översiktligt redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven översiktligt redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser.

[Gy11, Historia 2b]

## Lärlarleda instruktioner

### 1. Introduktion till Upplýsningstiden (15 min)

- Presentera de centrala idéerna bakom upplýsningen.
- Dela ut en tidslinje över viktiga händelser och personer.
- Diskutera hur dessa idéer påverkade samhället.
- Involvera eleverna i att fundera kring vilken betydelse dessa idéer har idag.

### 2. Grupptal om centrala tänkare (20 min)

- Dela upp klassen i grupper och ge varje grupp en tänkare. Exempel: Voltaire, Rousseau, Locke.
- Ge varje grupp i uppgift att förbereda en kort presentation om deras tänkare.
- Gruppsdiskussion om deras filosofiska bidrag och betydelse under upplýsningen.
- Varje grupp presenterar sina fynd inför klassen.

### 3. Analys av ett upplysningstida verk (10 min)

- Välj ut ett centralt verk från perioden, exempelvis "Encyclopédie".
- Diskutera dess innehåll och syfte i helklass.
- Be eleverna reflektera över hur verket förändrade synen på kunskap.
- Sammanfatta diskussionerna och knyt an till den moderna världen.

### 4. Avslutande reflektion (5 min)

- Be eleverna skriva ned tre saker de lärt sig under lektionen.
- Diskutera kort dessa reflektioner i helklass.

## Ämnesinnehåll

- **Idéströmningar:** Förståelse av centrala idéströmningar under upplysningen, exempelvis rationalism och empiricism.
- **Historiska personer:** Betydelsefulla figurer och deras bidrag till vetenskaplig och filosofisk utveckling.
- **Kulturens roll:** Hur upplysningens idéer påverkade konst och litteratur.
- **Källkritik:** Grunderna i att granska och tolka källmaterial från upplysningstiden.
- **Nutidens påverkan:** Reflektion över hur upplysningens idéer genomsyrar dagens samhälle och politik.

## Ordkollen

| Ord          | Förklaring                                                                           | Etymologi                                                                                           |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Rationalism  | En filosofisk inriktning som betonar förnuftets och logikens betydelse för kunskap.  | Ordet kommer från latinets "ratio" som betyder "förnuft".                                           |
| Empiricism   | Vetenskaplig metod där observation och erfarenhet står i centrum.                    | Kommer från grekiskans "empeiria" som betyder "erfarenhet".                                         |
| Encyclopédie | En fransk encyklopedi som sammanfattar den kunskap som fanns under upplysningstiden. | Franska ordet "encyclopédie" från grekiska "enkuklios paideia" som betyder "omfattande utbildning". |

## Diskussionsfrågor

- A. Hur påverkar upplysningens idéer vårt nuvarande synsätt på frihet och rättvisa?
- B. Vilken roll spelade kvinnor under upplysningen och hur syns den

idag?

- C. Anser du att vi lever i en upplysning idag, eller har vi glömt dess viktiga lärdomar?

## Aktivitet

Ge eleverna i uppgift att välja en upplysningstänkare och göra en kreativ presentation. De kan välja mellan olika format, som en poster, en digital presentation, eller en kort film. Presentationen ska inkludera viktiga idéer från tänkarens verk, deras liv och hur dessa idéer påverkar vår samtid. Eleverna bör arbeta i par eller små grupper för att främja diskussion och samarbete.

## Exit-ticket

| Frågor                                                      | Svar                                                                    |
|-------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| 1. Vad var upplysningen?                                    | En intellektuell rörelse som betonade förnuft och vetenskap.            |
| 2. Vilken betydelse hade Voltaire?                          | Han förespråkade yttrandefrihet och kritik av religion.                 |
| 3. Hur påverkade upplysningen demokratin?                   | Genom att introducera idéer om medborgarrätt och mänskliga rättigheter. |
| 4. Nämn en viktig vetenskaplig framgång under upplysningen. | Utvecklingen av den moderna vetenskapliga metoden.                      |
| 5. Hur använde upplysningstänkare historiska perspektiv?    | För att ifrågasätta auktoritet och traditioner.                         |

## Hemuppgift

Eleverna ska skriva en essä om 800-1000 ord som utforskar hur en specifik upplysningstänkare har påverkat modern politik och samhälle. De ska inkludera citat från källor och reflektera över lärdomar som kan appliceras på dagens samhällssituationer.

## Citat

*“Det finns ingenting mer praktiskt än en bra teori.” – Kurt Lewin, 1945* Detta citat knyter an till lektionen genom att betona vikten av teorier som upplysningens som grundar sig på rationellt tänkande, och hur dessa fortfarande är relevanta i dagens samhälle.

Tags: [Gymnasiet](#), [Lektion](#)